

Redding van een nestjonge Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

Eveline D'hoore

Dit is een verhaal over ingrijpen in de natuur. Ik doe dat geregeld, omdat ik het mijn plicht vind. Zoals we allemaal weten en kunnen zien, gaan er enorm veel dierenlevens verloren door toedoen van de mens. Dus als er een dier in nood is, probeer ik het te redden. Ik discussieer daar zelfs niet meer over. Zo verging het ook Bob, de Bruine Kiekendief die dit jaar mijn hart gestolen heeft.

Zoals we al vele jaren doen, waren John du Burck en ikzelf dit voorjaar weer op pad om nesten van Bruine Kiekendieven op te sporen. Dat doen we in eerste instantie door de vogels grondig en langdurig te observeren, en hun gedrag te interpreteren. Na jaren van ervaring zijn we daar best scherp in geworden. We weten een aantal plekken waar ieder jaar Bruine Kiekendieven rondhangen en eventueel nesten bouwen. Zo ook in de buurt van Sint Kruis, in de Oude Biezenkreek.

Zoals bekend zijn Bruine Kiekendieven moerasvogels, die meestal een nestplek in het riet verkiezen. Daar komen we al bij het eerste probleem voor de vogels: doordat tegenwoordig de lentes vaak erg droog zijn, wordt het water in de kreken massaal door de boeren gebruikt om hun land te beregenen. Daardoor zakt het waterpeil in de kreken drastisch, zodat de nesten van de kiekendieven gemakkelijker bereikbaar worden voor predatoren, zoals vossen, wezels, hermelijnen en zo meer. Zodoende gaan er heel wat eieren en jongen verloren. Een bijkomend probleem voor de schuwe en verstoringsgevoelige Bruine Kiekendief is de beregeningsinstallatie zelf. We zagen meermaals nesten verloren gaan doordat het zichzelf voortbewegende apparaat te dichtbij kwam en ouders niet meer naar het nest durfden te komen, met de dood van de jonge vogels tot gevolg. Bij het nest van Bob was het zodanig erg dat het apparaat tot ver boven de rietkraag beregende, waardoor de ouders niet meer durfden voederen. Meer nog: het nest werd urenlang zodanig beregend dat drie van de vier jongen het niet overleefden. We troffen ze aan op een doorweekt nest, tegen elkaar aangekropen, en gestorven van kou en ontbering.

Maar even terug naar het begin. Op 4 juni zagen we voor het eerst activiteit bij de kreek. Het goede soort van activiteit, waarbij de typische 'nestlandingen' van het vrouwtje en een op een paaltje wakend mannetje ons ervan overtuigden dat er een broedgeval was. Op 5 juni vloog ik met de drone naar het nest en zagen we vier kleine jongen zitten. Het oudste jong schatten we op een leeftijd van 8 dagen oud. Het vrouwtje was schuw, want ze bleef vrij lang alarmerend rondvliegen voordat ze terug op het nest ging. Met een gerust gevoel lieten we het koppel verder met rust, samen met hun kleintjes. Op

2 juli gingen we de jongen ringen. Eerst vloog ik nog even met de drone naar het nest om te kijken of alles oké was en of ze er überhaupt nog waren. Ik zag meteen dat het foute boel was, omdat er dode jongen lagen en één jong van het nest wipte. Toen John en Henk Castelijns vervolgens het nest bezochten, troffen ze dood en verderf aan. De jongen waren bijna vliegvlug geworden, maar lagen dood op het nest in een vreselijke pose. Eén jong van 35 dagen oud had het overleefd, maar toen ik hem in mijn handen kreeg voelde ik meteen dat hij zwak en veel te mager was. Henk weet intussen hoe ik ben en liet me begaan toen ik zei dat ik Bob niet terug op het nest wilde hebben omdat hij het dan niet zou halen. Het aanvankelijke idee was eerlijk en oprecht om hem naar de vogelopvang te brengen. Tegen de tijd dat we hem in de auto hadden, en ik diep in zijn ogen had gekeken, nam het besluit echter vlotjes een andere wending: Bob ging mee naar mijn schuurtje, om aan te sterken.

Sowieso was een asiel geen goede optie geweest, omdat jonge roofvogels tot lang na het uitvliegen nabroedertijdse verzorging van de ouders krijgen. Dit is een periode waarin ze nog worden gevoerd, maar geleidelijk aan steeds minder. Dat laatste is een prikkel om zelf aan de slag te gaan. Die overgang – tevens leerproces – naar zelfstandigheid, bij aanwezigheid en voedselhulp van ouders, krijgen ze uiteraard niet in het asiel. Wanneer een jonge roofvogel na aansterking in het asiel zomaar wordt uitgezet in de natuur, staat dit dan ook vrijwel altijd gelijk met de dood van het dier.

Ik maakte een soort vervangnest van een bak gevuld met hooi, en zette hem erin. Hij deed niet veel en bleef gewoon zitten, met zijn onverzorgde veren en zwakke lichaam. Hij woog toen 402 gram, waar hij op zijn leeftijd eigenlijk 520 gram had moeten wegen. Het plan was hem zo rap mogelijk op gewicht krijgen. Ik gaf hem eendagskuikens, kwartels, soms een beetje gehakt, en muizen. Groot was mijn vreugde toen ik na amper een uurtje al zag dat hij gegeten had. Ik hield alles wat ik hem gaf goed bij op papier en sprayde hem af en toe een beetje nat, om hem te stimuleren zijn veren te poetsen.

Op 4 juli vond ik de eerste braakbal en maakte ik alweer een vreugdesprongetje. Hij kreeg rust en veiligheid en ik probeerde om er niet al te vaak bij langs te gaan. Dat was niet gemakkelijk. Wanneer ik binnenkwam met voer, piepte hij altijd tegen me. En zijn houding werd met de dag beter. Hij ging mooi rechtop zitten wanneer ik in de buurt was en keek me dreigend aan. Goed zo! Op 5 juli begon hij meer rond te lopen in de schuur en ging op een verhoging zitten. Hij oefende zijn vleugels. Op 6 juli woog Bob 480 gram, een mooi resultaat, en op de dag van terugkeer naar het buitenleven zelfs nog wat meer (8 juli, zie verderop). In totaal gaf ik hem 12 eendagskuikens, 4 muizen, 2 kwartels en 150 gram gehakt te eten.

Ondertussen werd druk gepraat over zijn toekomst, en hoe we dat zouden aanpakken. Om hem optimale overlevingskansen te geven, besloten we hem op een ander nest bij te zetten. We hebben met behulp van de nestkaarten een nest uitgekozen waar jongen van ongeveer zijn leeftijd op zaten. Bovendien kozen we een nest waar de jongen een

goed gewicht hadden, wat wees op toereikend voedselaanbod. Het gelukkige toeval wilde dat er een nest was dat helemaal aan de wensen voldeed.

Gerecupereerde Bob uitgerust met vleugelmerken, waarmee later individuele herkenning mogelijk zou zijn, net voor terugzetting op een ander nest. *The nestling Marsh Harrier, fitted with wing tags to allow individual recognition, just before release onto its new nest.*

Op 8 juli was het moment aangebroken... Bob woog toen 508 gram. Voordat hij de vrijheid herkreeg werd hij geringd en getagd. In zijn geval was dat extra zinvol, want zo zouden we hem kunnen herkennen mocht hij het redden. Na een fikse wandeling

door hoog riet vonden we het nest. Op drone-beelden die Bas de Maat maakte is te zien hoe de jongen buiten het nest ons nauwlettend in het oog hielden. John en ik zagen de jongen niet omdat we met Bob bezig waren. Hij werd op zijn nieuwe nest achtergelaten met een voorraad van 4 eendagskuikens. Hijzelf fladderde direct het riet in, immers al 42 dagen oud en in staat om kleine stukjes te vliegen. Wij vertrokken, zodat hij zijn nieuwe omgeving kon verkennen.

Dronebeelden van het nest waarop Bob gaat worden bijgeplaatst, tevens het loopspoor naar het nest toe, en – uit zicht van de beide waarnemers op de grond – een jong van dat nest in het riet, net linksboven van de waarnemers. *Drone image of nest of Marsh Harrier onto which the rehabilitated young will be transferred. Notice that one of the young belonging to this nest watches the intrusion from nearby just beyond the walking trail, without being noticed by the ground observers.*

Op 15 juli reden we weer naar Axel en vloog ik met de drone naar het nest, na een fikse regenbui. We zagen drie jongen zitten op het riet, en aan de tags konden we zien dat Bob erbij was! Dat was een heerlijk moment. Ik zag door de camera dat hij naar de drone piepte, zoals hij in mijn schuurtje ook deed toen hij mij zag. Ontroering! Hij zag er zeer goed uit, met een goed onderhouden verenkleed.

Op 23 juli deden we de laatste controle en zagen we alle vier de jongen vliegen. Bob konden we echt minutenlang volgen. Ik krijg nu weer de tranen in mijn ogen wanneer ik denk aan het gevoel dat ik toen had: trots, opluchting, voldoening.... We hadden het goed gedaan. We hebben er eentje gered! Getuigen mogen zijn van Bobs vlucht

door het luchtruim was de mooist denkbare beloning. Ik zou het onmiddellijk opnieuw doen.

Dank

Ik ben ongelooflijk blij dat we als roofvogelwerkgroep zo heerlijk hebben samengewerkt en -gedacht. Alleen daardoor was deze operatie mogelijk. Dankbaar voor het vertrouwen dat ik kreeg en de kans om het te proberen. Ook ben ik erkentelijk dat ik van een in de buurt wonende valkenier een hele zak eendagskuikens, muizen en duiven kreeg. Er zijn zoveel mensen betrokken geweest bij Bob, en allemaal met een heerlijk blij van dierenliefde. Ik vind dat prachtig! Het spreekt voor zich dat we dit niet zomaar deden. Wanneer het niet nodig is, grijpen we niet in. Maar als het over levensbedreigende situaties gaat, veroorzaakt door mensen, is het geen optie om niet te helpen.

Summary

D'hoore E. 2023. Saving a nestling Marsh Harrier *Circus aeruginosus*. De Takkeling 31: 200-204.

Spraying crops with a water canon during the hot summer of 2023 resulted in nest desertion by a pair of Marsh Harriers. During a nest visit, intended to measure and ring the nestlings, a single survivor (out of four chicks) was found but in poor condition (male, 402 g at an age of 35 days old). It was taken home and fed with day-old chickens, mice, quails and meat. Within a week its body mass had increased to 508 g. It was then transferred to a nest with same-age young in good condition (suggesting ample food supply), and eventually successfully fledged with its unrelated siblings.

Adres: leukmaarzeldzaam@hotmail.com